

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет

Кафедра менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств

Методичні вказівки для виконання домашньої роботи
з дисципліни
Управління ризиками

Київ 2018 р.

Методичні вказівки для виконання контрольних робіт з дисципліни
«Управління ризиками» – К.: НАУ 2018 р.

Укладачі:

І.С. Гращенко к.е.н., доцент

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ДОМАШНЬОЇ РОБОТИ

Домашня робота є самостійною роботою студента, в якому відображається рівень його фахових знань, здобутих під час вивчення дисципліни «Управління ризиками». Особливо цінною є творча ініціатива студента щодо доповнення змісту домашньої роботи, формування переліку літературних джерел тощо. Виконання та захист домашньої роботи, є обов'язковим.

Метою виконання дослідження є глибоке осмислення відповідного матеріалу, комплексне оволодіння матеріалом і методами самостійного дослідження та послідовного викладання.

У процесі виконання домашньої роботи студент, повинен виявити: знання загальнотеоретичних, загальноекономічних, спеціальних дисциплін, які розкривають теоретичні основи та практичні питання управління інноваційною діяльністю; вміння відбирати, систематизувати та обробляти інформацію відповідно до цілей дослідження;

Домашня робота повинна мати логічний, доказовий, аргументований характер і відповідати таким вимогам:

- містити поглиблений всебічний аналіз досліджуваної проблеми;
- містити елементи самостійного дослідження студента;
- містити обґрунтовані висновки;
- бути належним чином оформленою;
- бути виконаним і поданим викладачу в термін, передбаченим графіком захисту контрольних робіт.

Домашня робота, що не відповідає вимогам щодо змісту та оформлення, написаний без дотримання затвердженого плану, не містить ілюстративного матеріалу, обґрунтованих висновків, до захисту не допускається.

Домашня робота виконується на основі поглибленого вивчення законодавчих та нормативних актів України з питань сервісної діяльності, спеціальної вітчизняної та зарубіжної літератури, передового досвіду з проблеми, яка вивчається, а також результатів проведених студентом власних досліджень.

Студент, за погодженням із керівником, може запропонувати свою тему досліджень за умов відповідного обґрунтування доцільності її розробки, якщо вона є цікавою та актуальною.

Домашня робота має виконуватися студентом відповідно до затвердженого календарного плану. У випадках відставання від графіку студент зобов'язаний дати причини та пояснення викладачу.

Загальні вимоги до оформлення домашньої роботи

Домашню роботу у відповідності зі своїм варіантом та подають у відповідній папці з файлами. Назва теоретичного питання повинна, відповідати темі питання за варіантом. В контрольній роботі необхідно стисло, логічно і аргументовано викладати зміст і результати роботи, уникати загальних слів, бездоказових тверджень, тавтології. Домашня робота повинна мати обсяг до 10-12 друкованих аркушів. Мова – державна, стиль – науковий,

чіткий, без орфографічних і синтаксичних помилок, послідовність – логічна. Пряме переписування матеріалів літературних джерел не допустиме.

Оформлення повинно бути відповідним до Державного стандарту України. Таким стандартом є ДСТУ 3008-95 “Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення.” Необхідно дотримуватися порядку подання окремих видів текстового матеріалу, таблиць, формул та рисунків, виходячи з вимог стандарту.

Домашня робота подається у друкованому вигляді (набраною на комп’ютері) або пишеться розбірливим почерком синіми чорнилами (на одному боці сторінок білого стандартного паперу формату А-4 (210-297 мм) з дотриманням стандартних вимог. Домашню роботу друкують за допомогою принтера на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210 x 297 мм). Текст розташовують через 1,5 інтервали, шрифт Times New Roman 14 пт. Текст друкують, залишаючи поля таких розмірів: ліве – не менше 20 мм, праве – не менше 10 мм, верхнє – не менше 20 мм, нижнє – не менше 20 мм. Шрифт друку повинен бути чітким, чорного кольору середньої жирності. Щільність тексту всюди однакова.

Нумерацію сторінок, таблиць, малюнків, формул подають арабськими цифрами (не вказуючи номер). На титульному аркуші номер сторінки не ставиться. На наступних сторінках номер проставляється у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Першою в контрольній роботі вважається титульна сторінка. Форма оформлення титульної сторінки наведена в Додатку 1.

На другій за титульною сторінкою подається зміст домашньої роботи. Він містить назви та номери початкових сторінок, всіх питань роботи, висновків, списку використаних джерел, додатків тощо.

Ілюстрації, таблиці. Усі ілюстрації (таблиці, рисунки, інші графічні матеріали) розміщуються одразу після посилання на них у тексті (або на наступній сторінці) і повинні мати заголовки чи підписи, а також нумерацію арабськими цифрами – або наскрізну, або пов’язану з номером питання. Ілюстрації і таблиці, що розміщені на окремих сторінках домашньої роботи, включають до загальної нумерації сторінок. Ілюстрації позначають словом “Рис...”, що ставиться внизу, під рисунками і нумерують наскрізно в межах всієї роботи, за винятком тих, що подані в Додатках. Знак “№” при цьому не ставиться. За необхідності ілюстрації доповнюють пояснювальними даними (текст під рисунком).

Посилання на літературні джерела слід зазначити по тексту домашньої роботи у квадратних дужках. Наприклад, [17, с.125] – означає: 17 – порядковий номер джерела, позначеного у списку літератури; 125 – сторінка з цього джерела.

Посилання в тексті домашньої роботи слід починати порядковим номером за переліком посилань, виділених двома квадратними дужками, наприклад, “... у працях [8-10]...”, або “... у дослідженнях [3, 5, 28]...” тощо.

Список використаної літератури наводиться відповідно до ГОСТ 7.1-84

"Бібліографічне описання документу. Загальні вимоги і правила складання". Цей стандарт встановлює загальні вимоги до бібліографічного опису документу і правила складання списків літератури.

Приклад оформлення використаних джерел наводиться у Додатку 2.

Завдання складається з двох частин теоретичної та практичної, в кінці тез додається список літературних джерел, якими користувались в ході дослідження. Дослідження та написання тез виконується у відповідності з обраною тематикою.

МЕТОДИЧНО РЕКОМЕНДОВАНИЙ АЛГОРИТМ НАПИСАННЯ ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

Тези доповіді (гр. thesis – положення, твердження) – це опубліковані до початку наукової конференції матеріали із викладом основних аспектів наукової доповіді. Вони фіксують наукову точку зору автора і містять матеріали, які раніше не друкувалися. Завдяки влучно складеним тезам, автор має можливість створити собі репутацію фахівця, здатного в логічній і переконливій, ясній і доступній для адресата формі висловлювати результати своєї роботи.

Тези на конференцію - це не план наукової роботи і не список основних положень. Тези – це стисла, але амбітна і самодостатня наукова стаття!

Іншими словами, *тези* - це короткий огляд дослідження. Тези - це наукова публікація, а не підручник і не реферативна збірка. Якщо у Вас немає власних думок з приводу сфери, в якій Ви спеціалізуєтесь, Вам не треба писати тези. Думки повинні бути обґрунтовані. Взагалі, обґрунтування власних думок – складна праця. Існує декілька шляхів: або Ви інтерпретуєте результати чужих досліджень і покажете, що гіпотеза автора є не єдино можливою; або Ви покажете логічні проколи в структурі чужої теорії. Тези мають такі основні характеристики:

АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ. В перекладі з латинської актуальність означає важливість, значимість в теперішній час теоретичної концепції або практичного питання, що розглядається. Тому робота може претендувати на ту або іншу ступінь актуальності лише у випадку, якщо обрана тема характеризується новизною, відповідає сучасним потребам розвитку економіки держави.

ВИСОКИЙ ТЕОРЕТИЧНИЙ РІВЕНЬ. Студент повинен аналізувати обрану тему на сучасному рівні розвитку науки, тобто використовувати в роботі ті підходи та наукові знання, закони та закономірності, які з позиції сьогодення пояснюють різноманітні явища та події. Крім того, студент повинен забезпечити високий теоретичний рівень виконання роботи, тобто розкрити в ній основні поняття та терміни, включати в зміст матеріалу лише об'єктивні факти та реальні приклади.

ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ХАРАКТЕР. Бажано прагнути до того, щоб робота містила елементи дослідження, оскільки це розвиває та виховує у студентів творче мислення та навички наукового пошуку розв'язку обраної

проблеми, дозволяє сформулювати систему аргументів, що обґрунтовують обрану тему. Цьому, в значній мірі, буде сприяти наявність аналітичного матеріалу та практичний досвід студента.

ПРАКТИЧНА НАПРАВЛЕНІСТЬ – це істотна і разом з цим складна вимога до роботи. Зміст даної вимоги в тому, щоб тісно пов'язати теоретичні положення з реальними задачами різноманітних суб'єктів ринку. Якщо в курсовій роботі наведені практичні рекомендації або пропозиції по вдосконаленню існуючого стану чи рекомендації по зміні окремих елементів виробничого процесу і ефективність цих змін або практичних рекомендацій буде підтверджена, тоді практична направленість по обраній темі буде досягнута.

Оприлюднивши результати свого дослідження, своєї діяльності, Ви зробите власний матеріал надбанням фахівців, які зможуть використати дану інформацію у своїй науковій або практичній діяльності. Але для цього важливо своєчасно оволодіти технікою написання тез і підготовки доповіді на конференцію так, щоб вони не лише відповідали вимогам жанру публікації (виступу), а й були відповідним чином сприйняті читачами і слухачами. Це висуває певні вимоги до логіки побудови тези, її форми та стилю.

Основне призначення тез

1. Познайти учасників конференції зі змістом доповіді.
2. Донести в доступній формі інформацію про свої дослідження тим учасникам, які з різних причин не зможуть взяти участь у конференції.
3. Оприлюднити результати наукової роботи та зробити її надбанням фахівців, зацікавлених в отриманні відповідної інформації.
4. Встановити пріоритет автора.
5. Засвідчити особистий внесок як дослідника в розробку наукової проблеми.
6. Підтвердити достовірність основних результатів і висновки наукової роботи, її новизну і рівень (оскільки, після виходу у світ, публікація стає об'єктом вивчення й оцінки широкою науковою громадськістю).
7. Підтвердити факт апробації та впровадження результатів і висновків наукової праці.
8. Відобразити основний зміст наукової роботи та завершеність певного етапу дослідження.

Специфіка змісту. Тези є наочно-логічним об'єднанням наукового матеріалу загальною ідеєю. Ця ідея повинна бути відображена вже в заголовку, призначення якого – зорієнтувати читача на зміст наукового тексту. Нормою жанру тез є висока насиченість науковим матеріалом. Ця норма реалізується в оптимальному поєднанні складності думки з ясністю і доступністю викладу.

Стиль. Тези мають характер короткої стверджуючої думки або висновку, закономірності виявлених наукових фактів.

Тези можуть бути:

- 1) написані за змістом наукового матеріалу;

2) написані до того, як складено доповідь.

Перший тип тез характеризується значним зменшенням обсягу друкарського тексту наукового матеріалу при максимальному збереженні його змісту. Якщо автор недостатньо володіє матеріалом, йому важко виразити свої думки коротко.

Часто зустрічається ситуація *другого типу* – спочатку пишуть тези, які з часом автор розширює до розмірів статті. Саме так переважно і роблять автори тез доповідей, що представляються на наукові конференції. Основна складність написання полягає в тому, що автор не до кінця сформулював своє уявлення про те, що хоче висвітлити. У наукових дослідженнях - це норма. Спочатку з'являється ідея, яку необхідно записати. Далі потрібно зробити цю ідею надбанням громадськості – і автор складає тези, які потім відправляє на конференцію. Щоб зробити ідею зрозумілою, необхідно її аргументувати, ввести читача в проблему, викласти інші аспекти роботи. Первинний опис цих записів короткий, як і опис самої ідеї. Обсяг тез - 1-2 сторінки.

КЛАСИЧНА СТРУКТУРА ТЕЗ

✓ Постановка завдання: історія завдання, її значимість (особливо слід підкреслити зв'язок з сучасними дослідженнями у відповідній галузі), визначення та терміни (не слід перераховувати всі загальноприйняті терміни, використані в роботі, але поняття, властиві даній конкретній галузі, слід згадати), безпосередня постановка задачі та її місце в загальному контексті дослідження.

✓ Методи, використані автором: перерахувати методи. Також слід вказати основні інструменти дослідження, такі як: лабораторія, в якій проведено дослідження, наукове програмне забезпечення, навчальний заклад, регіон тощо.

✓ Основні результати: слід сформулювати Ваші основні досягнення. У цьому пункті дотримуйтеся максимальної чіткості і ясності. Однак, якщо Ваші результати технічні, слід дати коротке пояснення суті Ваших досягнень доступною мовою. Чітко зазначте, яку частину завдання, сформульованої в першому пункті, Ви виконали, і яка значимість цієї частини в загальному контексті завдання.

✓ Висновок і можливі шляхи застосування досліджень: опишіть результати з точки зору загальної значущості для Вашої галузі дослідження, сформулюйте можливі шляхи виконання завдання, а також можливості застосування в інших галузях науки (економіці, виробництві і т.д.).

Слід пам'ятати, що тези не повинні містити докладних доказів/описів процедур дослідження. Вони повинні давати чітке уявлення про проведене дослідження, але не можна писати про досягнення або роботу виконану не Вами.

Типові структури тез

Тези являють собою певну нормативну, змістовно- композиційну структуру. Можна виділити три типові структури тез:

✓ постановка проблеми або завдання;

- ✓ результати дослідження;
- ✓ нова методика роботи.

Основні аспекти написання тез типу «Постановка проблеми»

Постановка проблеми - найризикованіший спосіб. При написанні тез типу «Постановка проблеми або завдання» необхідно представити наступні блоки інформації:

- ✓ ключові слова;
- ✓ короткий вступ (актуальність теми);
- ✓ мета роботи (поставити проблему або завдання);
- ✓ огляд існуючих точок зору на проблему або опис ситуації в науковій сфері;
- ✓ власні думки на цю тему;
- ✓ передбачувані дослідження;
- ✓ висновки (яке завдання або проблема ставиться для подальшого вирішення).

Неприпустимо включення в наукову роботу політичних висловів типу: «У зв'язку з антинародною політикою уряду N, в країні виникла ситуація, що призводить до повного соціально-економічного декадансу». По-перше, такі твердження, як правило, бездоказові. Переформулюйте:

«Відповідно до досліджень V, у нашій країні істотно виросла соціальна напруженість як результат економічних перетворень першого етапу перехідного процесу» і так далі. Не намагайтеся в чомусь переконати читача, апелюючи до морально-етичних категорій. «Наш обов'язок - віддати учням усе краще, що у нас є!» Не ставте занадто багато знаків оклику у тексті. Не використовуйте розшифровок поширених понять. Більшість учасників конференції нічого нового не почують. Якщо Ви в бібліотеці нічого не знайшли з досліджуваної проблеми, так і напишіть. Але не обходьте цю тему, узагальніть ситуацію в цій сфері. Краще уникати роздумів на «популярні» теми. До них найбільш суворі вимоги. Проблема побудови висновків є у всіх через недопрацювання у попередніх пунктах.

Основні аспекти написання тез типу «Результати дослідження»

У тезах типу «Результати дослідження» необхідно представити такі блоки інформації:

- ✓ ключові слова;
- ✓ короткий вступ, постановка проблеми (власне, все те ж, що в тезах «Постановка проблеми або завдання», тільки коротко);
- ✓ мета роботи (досліджувати щось конкретне);
- ✓ базові положення дослідження або гіпотеза (у разі експериментального дослідження);
- ✓ застосовані методи;
- ✓ параметри вибірки;
- ✓ проміжні результати (при необхідності);
- ✓ основні результати;
- ✓ інтерпретація та висновки.

Якщо тези присвячені результатам дослідження, не витрачайте більше половини відданого Вам простору під виклад чужих думок. Не більше 1-2 абзаців. Іноді можна зовсім обмежитися однією пропозицією.

У разі експериментального дослідження необхідно висунути гіпотезу.

До публікації приймається, окрім експериментальних, також і опис емпіричних досліджень (але тоді по жанру тези наближаються до постановки проблеми). Іноді помилково дослідження, присвячені кореляційному аналізу ознак, вважаються експериментальними. Чим малоімовірніша гіпотеза виходить з Ваших висновків, тим більшу вагу вона отримує в разі успіху.

Не слід повторювати чужі експерименти. Перш ніж публікувати результати досліджень, необхідно перевірити, чи не публікувалися вони раніше. Особливо це необхідно, якщо Ви висуваєте очевидну гіпотезу. Якщо Ви знайшли схожі дані, то згадайте їх у роботі і порівняйте з власними результатами.

Однією з найчастіших помилок є відсутність вказівки на метод дослідження. Тобто, автор відразу ж після слів про висунуту гіпотезу пише: «Рівень знань та вмінь учнів підвищився, чому сприяли...». Без згадки методу дослідження ці слова - несуттєві, бо ніхто не зможе повторити цих даних, та й зрозуміти їх також буде складно. Адже від того, яким методом користується людина, залежить суть отриманих нею результатів.

Вимоги до параметрів вибірки

1. Вони повинні бути вказані таким чином, щоб не було різночитань.

2. Параметри бувають кількісні і якісні.

3. Відповідно треба вказати, скільки і кого (чого) Ви досліджували.

4. Вибірка може бути невеликою, але число треба чітко вказати.

5. Якщо мова йде про порівняння декількох груп, намагайтеся уникнути різночитань з приводу кількості. Краще всього прямо вказати, скільки об'єктів було в кожній групі.

Обов'язково повинні бути викладені власні результати. Якщо вони є приватною власністю чи комерційною таємницею, то немає сенсу участі таких тез чи доповідей в конференціях.

Отримані результати необхідно інтерпретувати у світлі заявлених на початку тексту гіпотез і цілей дослідження. Напишіть хоча б так: «Таким чином, в результаті проведеного дослідження гіпотеза про наявність взаємозв'язку X і Y підтвердилася».

Основні аспекти написання тез типу «Нова методика роботи»

У тезах типу «Нова методика роботи» необхідно представити:

✓ ключові слова;
✓ короткий вступ, що описує завдання, для вирішення яких необхідна методика, що розробляється, область застосування методики (актуальність);

✓ мета роботи (розробити певну методику);

✓ опис існуючих методик;

✓ опис нової методики;

- ✓ опис результатів застосування;
- ✓ оцінка переваг і обмежень нової методики;
- ✓ висновки.

Це може бути розроблена автором методика практичної роботи або опис результатів апробації існуючої методики в нових умовах.

Короткий вступ повинен описувати сферу застосування методики (Про що взагалі мова? Навіщо воно потрібно?).

Обов'язковий пункт «Опис існуючих методик». Ви повинні описувати нове. Разом з тим, нове ніколи не виникає на пустому місці, є різні методи, що працюють над тими ж або суміжними завданнями.

Опишіть власну нову методику.

В описі результатів застосування і методики оцінки ефективності розкажіть всім, що у Вас виходить на практиці. На початку Ви пишете, для чого призначена дана методика. Чи досягли Ви, застосовуючи власну методику, бажаних результатів? Чи досягли мети? Яким чином?

АЛГОРИТМ НАПИСАННЯ ТЕЗ

Крок 1. Визначити тип та вибрати відповідну структуру тези.

Крок 2. Визначити майбутній основний результат або висновок роботи.

Крок 3. Сформулювати попередню назву тези. Слід при цьому враховувати:

- ✓ обраний раніше тип тези;
- ✓ основний результат роботи і її фактичний зміст, який буде описано в тезах;
- ✓ назву конференції, в якій передбачається участь.

Останній пункт потрібний для того, щоб Ваші тези відповідали тематиці конференції. У разі невідповідності Вам відмовлять в участі. Тому використовуйте в назві ключові слова з теми конференції, узявши їх з назв, окремих секцій або тематики. Висвітліть те, що від Вас хочуть почути оргкомітет та інші учасники конференції.

Крок 4. Скласти структуру тези відповідно до обов'язкових розділів тези обраного типу.

Продумайте, про що піде мова в кожному розділі. Кожну ідею опишіть кількома реченнями: одному розділу в тексті тез (точніше – кожній ідеї) відповідає один абзац. Якщо у Вас з'явилося декілька ідей, значить, цей розділ складатиметься з декількох абзаців. Таким чином Ви отримали докладний план Ваших тез - основний зміст з кожного абзацу.

Крок 5. Перевірити на достатність розділів і абзаців для повного розкриття теми.

Уважно прочитайте написане і перевірте, чи достатньо цих розділів і абзаців для повного розкриття теми. Якщо недостатньо – допишіть.

Ідеї кожного абзацу повинні бути побудовані змістовно та відображати основну ідею всієї роботи. У кінці тез мають бути висновки (останній розділ тез будь-якого типу), які Ви визначили на 2-му етапі даного

алгоритму. За необхідністю змініть порядок проходження абзаців, уточніть формулювання. Можливо необхідно буде внести корективи в назву роботи.

Крок 6. З'ясувати вимоги до оформлення тез та їх обсягу, уважно прочитати вимоги до оформлення тез, визначити обсяг у відповідному розмірі шрифту (ці вимоги зазначають організатори конференції).

Крок 7. Зверніть увагу на формулювання власних думок. По черзі, починаючи з першого абзацу, висловлюйте свої думки, прагнучи укластися у відведений для них обсяг. Після написання першого абзацу переходьте до другого і так далі.

Крок 8. Зверніть увагу на редагування переходів між абзацами. Прочитайте весь текст тез. Відредагуйте переходи між абзацами, сам зміст. Імовірно, що в автора у процесі написання з'явилися нові міркування та ідеї. За необхідності внесіть їх до плану, починаючи з 4-го пункту даного алгоритму, і повторно пройдіть кроки 4-8. За обсягом окремі абзаци можуть відхилятися від первинного плану. Важливо, щоб основний результат - висновки роботи, були добре аргументовані.

Крок 9. Перевірте тези на загальний обсяг. За необхідності скоротіть другорядні деталі, змініть окремі фрази та ін.

Крок 10. Бажано провести консультацію з науковцями чи колегами: покажіть тези своєму науковому керівнику, методисту, більш досвідченому колезі, щоб почути його думку про зміст, аргументацію, стиль роботи. Внесіть виправлення і доповнення.

ДЕЯКІ ЗАГАЛЬНІ ПОЗИЦІЇ ДО ПОБУДОВИ ТЕЗИ

- ✓ Твердження повинні бути короткими, але переконливими.
- ✓ Твердження повинні бути обґрунтованими: або логікою, або емпірикою.
- ✓ Читач повинен зрозуміти Ваш текст.

ОФОРМЛЕННЯ ТЕЗ

Вимоги до оформлення тез визначаються оргкомітетом конференції і доводяться до відома всіх учасників. Їх необхідно неухильно дотримуватись. Будь-яке порушення вимог може слугувати причиною відмови оргкомітетом.

Звичайний обсяг тез повинен відповідати 1-4 сторінкам друкарського тексту. Інколи вказують кількість слів або знаків. При оформленні тез найчастіше застосовують: шрифт TimesNewRoman, 14, інтервал одинарний, формат- документ Word. Значну частину займає заголовок, прізвища авторів і назви організацій, де вони працюють. Це зовсім невеликий обсяг, доступний для виразного викладу думок автора.

При підготовці тез наукової доповіді слід дотримуватися таких правил:

- ✓ у правому верхньому куті розміщують прізвище автора та його ініціали; при необхідності вказують інші дані, які доповнюють відомості про автора (студент, аспірант, викладач, місце роботи або навчання);
- ✓ назва тез доповіді;
- ✓ виклад змісту доповіді.

Посилання на використані джерела або цитати в тезах доповіді використовуються рідко. Допускається пропуск цифрового чи фактичного матеріалу.

Виступаючи на науковій конференції, можна посилатися на опубліковані тези доповіді і спинитися на одній із основних (дискусійних) тез.

ТИПОВІ ПОМИЛКИ, ЩО ЗУСТРІЧАЮТЬСЯ В ТЕЗАХ

- ✓ Невдалі назви, в яких не позначена проблема.
- ✓ Неповний список ключових слів або випадкове включення слів до складу ключових.
- ✓ Заміна тез рефератом.
- ✓ Невиправдана гіпертрофія преамбули за рахунок скорочення основного тезового викладу.
- ✓ Недостатня висвітленість теми тез, що створює враження поверховості.
- ✓ Змістовна невідповідність тез, порушення логіки, наприклад, спочатку йдеться про результати дослідження, а в кінці про його актуальність і мету.
- ✓ Неконкретність завершальної тези, відсутність чітких висновків.
- ✓ Порушення культури мови: випробуваний замість апробований, різні види повторів, зокрема тавтологія (в процесі роботи був розроблений метод обробки) тощо.

ПОРАДИ ПОЧАТКІВЦЮ

1. Тема. По-перше, тема тез має відповідати тематиці конференції і містити щось нове. Краще не брати тему, яка добре досліджена.

По-друге, вона має бути небагатоплановою: Вам потрібно робити доповідь на 10-15 хвилин, і вмістити у цей час усе навряд чи вийде. Доповідач, зазвичай, розривається між прагненням викласти глобальні висновки та необхідністю наводити конкретні приклади. У недосконалих тезах конкретні приклади або відсутні, або недоказані. У тезах глобальні висновки мають бути виконані на основі аналізу конкретних прикладів. Виклад ідей без конкретного аналізу виглядає бездоказовим. Аналіз матеріалу без загальної ідеї – це шкільне перелічення фактів.

Головне - не відступати від теми та дотримуватися логіки її розвитку.

2. Назва. Не бійтеся конкретних і простих назв. Не варто намагатися вмістити у назву весь перший абзац своєї роботи. Із вдалої назви відразу зрозуміло, про що піде мова. Назва повинна відповідати змісту.

3. Основна структура роботи

Вступ. Найважче – це перше речення роботи. У ньому потрібно відповісти на просте запитання: «Чому те, про що я буду писати далі, важливо». Зазвичай, пишуть про те, що така-то проблема є актуальною, тому що про неї мало хто говорив. Або писали дуже багато відомих учених, але Ви в ній побачили те, чого не бачили інші. Або застосували відомий метод на об'єктах і одержали значимі результати - тобто такі, що здатні вплинути на подальший розвиток гіпотези. Це називається «наукова новизна».

Роботи без наукової новизни є рефератами. Тобто, якщо Ви просто перелічили, які бувають точки зору на якусь проблему в різних учених - це погано. Якщо Вам вдалося якось їх систематизувати, виділити закономірності, описати причини - уже краще, є елемент самостійної роботи. Але вона буде поступатися тій, у якій є самостійне дослідження матеріалу.

Позначайте у вступі, що саме Ви збираєтеся робити: «у даній статті ми розглянемо..», «наша робота присвячена...» і т. ін. Це вдалі звороти, які допомагають чітко задати тему роботи.

Якщо у роботі менше 10000 знаків, вступ не повинен перевищувати 1 абзацу і містити зміст робіт, які вже були написані на дану тему. Невдалим вважається вступ, що займає дві третини усього тексту та містить загальні слова про важливість конкретної науки, якою Ви займаєтеся («Фізика - це найважливіша з природознавчих наук, основа техніки!»). Тобто, вступ має бути чітким, конкретним і коротким. Ті, хто буде читати або слухати Вашу роботу, самі знають про важливість науки, якою Ви займаєтеся: вони теж нею займаються. А «лірика» суперечить жанру наукової статті.

Текст роботи має бути чітко структурованим, положення - підкріплені прикладами, приклади - їх аналізом. Не зловживайте прикладами: на кожне положення досить 1-2 фактів.

Висновок має узагальнити сказане або відповісти на запитання «Чому це все важливо?» Іноді говорять, що висновок - це вступ, написаний іншими словами та у минулому часі (тобто «У нашій роботі ми розглянемо...»),

«Таким чином, ми розглянули... довели... обґрунтували... проаналізували... і т.ін. »). Але краще вже такий висновок, ніж ніякого. У висновку не має бути нових положень або прикладів: він підбиває підсумок написаної роботи.

Не потрібно писати назви розділів «Вступ» і «Висновок» у самому тексті: це не монографія, у роботі на 1-4 сторінки така структура виглядає недоречно.

Оформлення роботи

Головне правило - чітко дотримуватися вимог оргкомітету. Наприклад, якщо оргкомітет просить Вас оформити текст 14 шрифтом TimesNewRoman з інтервалом 1.0, то вони від Вас хочуть, щоб надісланий текст був оформлений 14 шрифтом TimesNewRoman з інтервалом 1.0! Поля мають бути не 0,5 см, а 1,5, 2 або 3! Оскільки потім готується макет, і простіше повернути неправильно оформлені тези, аніж займатися їх переоформленням.

Тези, оформлені за правилами, - це перший показник того, що початківець уміє правильно осмислювати інформацію (Про які наукові пошуки можна говорити з людиною, яка виявилася не здатною правильно зрозуміти фразу «за зміст та граматику відповідає автор» або «обсяг - не більше 2-3 сторінок»? Така робота має бути відхилена).

Текст має бути написаний грамотно, без орфографічних, пунктуаційних і стилістичних помилок.

ГРАМОТНІСТЬ ОФОРМЛЕННЯ. *Порушення правил цитування, оформлення літератури, стилістичні огріхи – все це знижує якість роботи. Виконання цієї вимоги виховує у студента культуру оформлення наукової роботи, яка знадобиться йому в майбутньому в практичній діяльності. Роботу необхідно оформляти у відповідності з Державним стандартом України ДСТУ 3008-96 “Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення”.*

Зазвичай, оргкомітет обумовлює, які шрифти можна або не можна використовувати.

Прописна істина: у всіх цитат має бути зазначене джерело. Джерело цитати обов'язково включає номер сторінки тієї книги, звідки вона взята. Потрібно вказати й назву, і том, і рік його видання, і номер сторінки. Текст, процитований без лапок і посилань, є украденим текстом. Тобто це плагіат.

Посилання на інтернет-сайти також мають бути оформлені.

Зверніть увагу! Вікіпедія не є науковим джерелом! Це означає, що посилатися на неї як на наукове джерело не можна.

І останнє: не чекайте останньої ночі напередодні дедлайна (останній термін (дата чи час), до якого повинна бути виконана задача.). Якщо тези на конференцію приймають через автоматичну систему, то саме в останню ніч із нею саме у Вас що-небудь трапиться: зависне сайт; закінчатся гроші на рахунку Вашого провайдера; в 23.59 Ви прикріпите не той файл... Краще спокійно відправити роботу хоча б за 3-4 дні до дедлайна.

Роботи після дедлайна не приймаються!

Посилання. Якщо об'єм тез 2 сторінки, то бібліографія не повинна займати навіть половину сторінки (так, є наукові традиції, де це норма, але ми говоримо про середньостатистичну роботу для наукової конференції). Якщо Ви захочете перелічити всі роботи, написані по Вашій темі, місця на власну роботу у Вас не залишаться. Тому обмежтеся 2-4 найважливішими. У принципі, у тезах на 2 сторінки бібліографія не має перевищувати 5 пунктів.

ПРИБЛИЗНІ ТЕМИ ДЛЯ НАПИСАННЯ ТЕЗ

1. Обґрунтування методів аналізу невизначеності та інвестиційними ризиками.
2. Управління та оцінка ризиків інвестиційних проектів.
3. Система ризиків в інноваційній підприємницькій діяльності: їх склад та управління ними.
4. Управління проектними ризиками на підприємствах сфери послуг.
5. Інноваційні ризики та методи їх подолання.
6. Управління ризиками в організаціях зовнішньоекономічної діяльності.
7. Управління інвестиційними ризиками підприємства
8. Основні підходи до вибору та обґрунтування стратегії управління ризиком.
9. Аналіз сильних і слабких сторін системи управління ризиками.
10. Формування стратегії управління економічними ризиками.
11. Використання чистих стратегій як засобу управління економічним ризиком.
12. Змішані стратегії та особливості їх використання в управлінні економічними ризиками підприємства.
13. Використання матричного методу для обґрунтуванні стратегії управління економічними ризиками.
14. Методи вибору оптимальних стратегій управління економічними ризиками.
15. Формування стратегії управління ризиком.
16. Взаємозв'язок прибутку і ризику в діяльності підприємства.
17. Зони та рівні ризику, їх особливі характеристики.
18. Ризик позиція підприємства та особливості її прояву в діяльності підприємства.
19. Урахування невизначеності в аналізі економічних ризиків.
20. Стратегія і тактика управління ризиками.
21. Формування системи управління ризиком на підприємстві.
22. Вплив зовнішнього оточення підприємства на мінімізацію економічних ризиків.
23. Диверсифікація як засіб мінімізації економічного ризику.
24. Основні форми профілактики ризиків на підприємстві.
25. Організаційні методи мінімізації економічного ризику.
26. Економічні методи мінімізації ризику.
27. Мінімізація економічних ризиків через управління витратами й недопущення збитків підприємства.
28. Методологія розробки та впровадження штрафних санкцій на підприємстві як метод мінімізації економічних ризиків.
29. Підвищення фінансової стійкості підприємства як засіб мінімізації економічних ризиків.
30. Виявлення фінансових резервів підприємства як засіб профілактики економічних ризиків.

31. Вибір оптимальної стратегії в умовах ризику, пов'язаного з невизначеністю навколишнього середовища.
32. Прийняття рішень в умовах визначеності і невизначеності ризику.
33. Економічний аналіз видів утрат в умовах невизначеності і ризику.
34. Моделі прийняття управлінських рішень за умов господарської невизначеності.
35. Комплексне оцінювання ризиків.
36. Порівняльний аналіз кількісних і якісних методів аналізу ризику.
37. Вибір методу оцінювання економічного ризику.
38. Характеристика та особливості кількісних методів оцінювання економічних ризиків.
39. Методи експертних оцінювань, особливості їх використання для оцінювання економічного ризику.
40. Комплексний підхід до оцінювання економічного ризику.
41. Сутність та необхідність управління ризиком.
42. Функції ризику та особливості їх реалізації в підприємницькій діяльності.
43. Порівняльний аналіз статистичних і динамічних ризиків.
44. Фінансові ризики та види їх прояву.
45. Порівняльна характеристика статичних та динамічних ризиків.
46. Виробничий ризик у діяльності промислового підприємства.
47. Системи забезпечення управління фінансовими ризиками підприємства.
48. Методичний інструментарій управління фінансовими ризиками підприємства.
49. Систематичні та несистематичні фінансові ризики підприємства.
50. Механізми нейтралізації фінансових ризиків підприємства.
51. Управління фінансовими ризиками в операційній діяльності підприємства.
52. Управління фінансовими ризиками в інвестиційній діяльності підприємства.
53. Нейтралізація ризику банкрутства в процесі фінансового ризику підприємства.
54. Форвардні операції з валютою в управлінні ризиками. Форвардні відсоткові ставки в управлінні ризиками.
55. Управління відсотковими ризиками.
56. Валютні ф'ючерси в управлінні ризиками.

Розподіл завдань за варіантами для виконання практичної частини

		Остання цифра студентського квитка, залікової книжки									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
Передостання цифра	1	1, 25,	2, 24,	3, 23	4, 22,	5, 21,	6, 20,	7, 19,	8, 18,	9, 17,	10, 16,
	2	11, 15,	12, 21,	13, 10,	14, 17,	15, 11,	16, 10,	17, 9,	18, 8,	19, 7,	20, 6,

3	21, 5,	22, 4,	23, 3,	24, 2,	25, 1,	1, 25,	2, 24,	3, 23,	4, 22,	5, 21,
4	6, 20,	7, 19,	8, 18,	9, 17,	10, 16,	11, 15,	12, 21,	13, 10,	14, 17,	15, 11,
5	16, 10,	17, 9,	18, 8,	19, 7,	20, 6,	21, 5,	22, 4,	23, 3,	24, 2,	25, 1,
6	1, 25,	2, 24,	3, 23,	4, 22,	5, 21,	6, 20,	7, 19,	8, 18,	9, 17,	10, 16,
7	11, 15,	12, 21,	13, 10,	14, 17,	15, 11,	16, 10,	17, 9,	18, 8,	19, 7,	20, 6,
8	21, 5,	22, 4,	23, 3,	24, 2,	25, 1,	1, 25,	2, 24,	3, 23,	4, 22,	5, 21,
9	6, 20,	7, 19,	8, 18,	9, 17,	10, 16,	11, 15,	12, 21,	13, 10,	14, 17,	15, 11,
0	16, 10,	17, 9,	18, 8,	19, 7,	20, 6,	21, 5,	22, 4,	23, 3,	24, 2,	25, 1,

Задачі під номерами 26, 27, 28, 29, 30 виконуються всіма студентами.

Задачі

Задача 1

В основі процесу функціонування фінансово-промислової групи лежить реалізація чотирьох інвестиційних проектів, кожним з яких керують окремі команди менеджерів. Данні по проектах представлені в таблиці

Команда менеджерів	1	2	3	4	Всього
Витрати команди на реалізацію інвестиційного проекту, млн.грн.	968	1321	1200	3468	
Чистий прибуток команди від реалізації проекту, млн.грн.	784	896	585	1500	

Розрахувати ефективність роботи кожної команди менеджерів. Яка команда менеджерів приносить найбільший вклад у розвиток фінансово-промислової групи. Зробити обґрунтовані висновки.

Методичні вказівки:

1. Доля витрат і-групи менеджерів в загальних витратах ФПГ

$$D_{вит} = \frac{B_i}{B_{заг}}$$

2. Доля прибутку:

$$D_{пр} = \frac{ПР_i}{ПР_{заг}}$$

3. Коефіцієнт корпоративної ефективності: =>max

$$K_{ef} = \frac{D_{вит}}{D_{пр}}$$

Задача 2

Зробити оцінку двох портфельів, які складаються із двох інвестиційних проектів. Вибрати з них найкращий. . Зробити обґрунтовані висновки. Необхідні данні приведені в таблиці.

Проект	Портфель А		
	Витрати, гр. од.	Прибуток, гр. од.	Рентабельність
1	22000	41800	
2	18000	32400	
Загальна оцінка портфелю			
Проект	Портфель Б		
	Витрати, гр. од.	Прибуток, гр. од.	Рентабельність
1	34000	59500	
2	30000	57000	
Загальна оцінка портфелю			

Методичні вказівки:

Рентабельність

$$R = \frac{\text{Прибуток}}{\text{Витрати}} * 100\%$$

Коефіцієнт переваги

$$K_{\text{пер}} = \frac{\text{Прибуток}}{\text{Витрати}}$$

Задача 3

Зробити оцінку двох портфельів, які складаються із двох інвестиційних проектів. Вибрати з них найкращий. . Зробити обґрунтовані висновки. Необхідні данні приведені в таблиці.

Проект	Портфель А		
	Витрати, гр. од.	Прибуток, гр. од.	Рентабельність
1	38500	60800	
2	24200	59100	
Загальна оцінка портфелю			
Проект	Портфель Б		
	Витрати, гр. од.	Прибуток, гр. од.	Рентабельність
1	35000	56800	
2	30000	63200	
Загальна оцінка портфелю			

Задача 4

Зробити оцінку двох портфельів, які складаються із двох інвестиційних проектів. Вибрати з них найкращий. Зробити обґрунтовані висновки. Необхідні данні приведені в таблиці.

Проект	Портфель А		
	Витрати, гр. од.	Прибуток, гр. од.	Рентабельність
1	21170	45180	
2	20000	44260	
Загальна оцінка портфелю			
Проект	Портфель Б		
	Витрати, гр. од.	Прибуток, гр. од.	Рентабельність
1	23150	40620	
2	22100	41324	
Загальна оцінка портфелю			

Задача 5

Зробити оцінку двох портфелів, які складаються із трьох інвестиційних проектів. Вибрати з них найкращий. Зробити обґрунтовані висновки. Необхідні данні приведені в таблиці.

Проект	Портфель А		
	Витрати, гр. од.	Прибуток, гр. од.	Рентабельність
1	28500	44650	
2	30600	50345	
3	27580	48130	
Загальна оцінка портфелю			
Проект	Портфель Б		
	Витрати, гр. од.	Прибуток, гр. од.	Рентабельність
1	4200	46050	
2	41500	62140	
3	29650	51000	
Загальна оцінка портфелю			

Задача 6

Зробити оцінку двох портфелів, які складаються із трьох інвестиційних проектів. Вибрати з них найкращий. Зробити обґрунтовані висновки. Необхідні данні приведені в таблиці.

Проект	Портфель А		
	Витрати, гр. од.	Прибуток, гр. од.	Рентабельність
1	24385	53684	
2	23468	60185	
3	25050	55000	
Загальна оцінка			

портфелю			
Проект	Портфель Б		
	Витрати, гр. од.	Прибуток, гр. од.	Рентабельність
1	36180	75000	
2	24320	48160	
3	26100	52200	
Загальна оцінка портфелю			

Задача 7

Первинна сума інвестицій в інвестиційний проект дорівнює 480 тис. грн. Щорічне надходження грошових коштів в продовж трьох років складатиме 372 тис. грн. Відсоткова ставка 15%. Чи є проект вигідним. Зробити обґрунтовані висновки.

Задача 8

Первинна сума інвестицій в інвестиційний проект дорівнює 980 млн. грн. Щорічне надходження грошових коштів в продовж трьох років складатиме 160 млн. грн. Відсоткова ставка 10%. Чи є проект вигідним. Зробити обґрунтовані висновки.

Задача 9

Первинна сума інвестицій в інвестиційний проект дорівнює 680 млн. грн. Щорічне надходження грошових коштів в продовж трьох років складатиме 170 млн. грн. Відсоткова ставка 12%. Чи є проект вигідним. Зробити обґрунтовані висновки.

Задача 10

Первинна сума інвестицій в інвестиційний проект, за яким планується введення новітніх технологій у виробництво, дорівнює 260 млн. грн. Данні технології дозволяють отримати прибуток в розмірі 48 млн. грн. на протязі п'яти років. Необхідний рівень прибутковості повинен складати 11%. Чи вигідним є інвестиційний проект. Зробити обґрунтовані висновки.

Задача 11

Первинна сума інвестицій в інвестиційний проект А, дорівнює 230 тис. грн., в інвестиційний проект Б дорівнює 310 тис. грн. Щорічне надходження грошових коштів в продовж трьох років за проектом А складатиме 89 тис. грн., за проектом Б складатиме 100 тис. грн. Відсоткова ставка 10%. Чи вигідними є інноваційні проекти, якщо так, то який проект є більш вигідним. Зробити обґрунтовані висновки.

Задача 12

Розроблені три варіанти інвестиційних розробок щодо вдосконалення технології виробництва виробів. За даними таблиці розрахувати найбільш ефективний варіант. Зробити обґрунтовані висновки.

Показники	Варіанти		
	1	2	3
Необхідні інвестиції, тис. грн.	22500	27600	19700
Витрати виробництва на один виріб, грн.	13,6	14,7	13,7
Річний обсяг виробництва, од.	700	1100	2500

Норматив ефективності капіталовкладень E_n прийнято на рівні 0,1.

Методичні вказівки:

Приведені витрати

$$ВитПрив = C_i + E_n * KB_i \Rightarrow \min$$

Задача 13

Розроблені три варіанти інвестиційних розробок щодо вдосконалення технології виробництва виробів. За даними таблиці розрахувати найбільш ефективний варіант. Зробити обґрунтовані висновки.

Показники	Варіанти		
	1	2	3
Необхідні інвестиції, тис. грн.	38000	34800	30150
Витрати виробництва на один виріб, грн.	28,6	24,3	19,6
Річний обсяг виробництва, од.	860	960	640

Норматив ефективності капіталовкладень E_n прийнято на рівні 0,15.

Задача 14

Розроблені три варіанти інвестиційних розробок щодо вдосконалення технології виробництва виробів. За даними таблиці розрахувати найбільш ефективний варіант. Зробити обґрунтовані висновки.

Показники	Варіанти		
	1	2	3
Необхідні інвестиції, тис. грн.	24000	36780	27324
Витрати виробництва на один виріб, грн.	15,1	19,8	20,0
Річний обсяг виробництва, од.	972	860	768

Норматив ефективності капіталовкладень E_n прийнято на рівні 0,1.

Задача 15

Розроблені три варіанти інвестиційних розробок щодо вдосконалення технології виробництва виробів. За даними таблиці розрахувати найбільш ефективний варіант. Зробити обґрунтовані висновки.

Показники	Варіанти			
	1	2	3	4
Необхідні інвестиції, тис. грн.	21680	28560	24130	30280

Витрати виробництва на один виріб, грн.	14,3	18,0	17,5	16,8
Річний обсяг виробництва, од.	826	900	760	834

Норматив ефективності капіталовкладень E_n прийнято на рівні 0,1.

Задача 16

Розроблені три варіанти інвестиційних розробок щодо вдосконалення технології виробництва виробів. За даними таблиці розрахувати найбільш ефективний варіант. Зробити обґрунтовані висновки.

Показники	Варіанти			
	1	2	3	4
Необхідні інвестиції, тис. грн.	38620	34000	36150	35160
Витрати виробництва на один виріб, грн.	21,6	20,0	18,7	19,4
Річний обсяг виробництва, од.	1019	900	971	980

Норматив ефективності капіталовкладень E_n прийнято на рівні 0,15.

Задача 17

Підприємство придбало нову технологічну лінію вартістю 3630 тис. грн. Витрати на транспортування та монтаж технологічної лінії становили 16 тис. грн. прогнозований термін експлуатації 5 років, ліквідаційна вартість визначена у розмірі 220 тис. грн. Розрахувати суму амортизаційних відрахувань прямолінійним та кумулятивним методами. Пояснити доцільність використання кожного методу. Зробити обґрунтовані висновки.

Задача 18

Підприємство придбало терміном на чотири роки ліцензію на виготовлення продукції фірми “Wais”, сплативши за неї 5600 грн., а також патент вартістю 3300 грн. на використання у виробництві на протязі трьох років винаходу. розрахувати щорічні суми амортизаційних відрахувань за цими видами нематеріальних активів, використовуючи для цього рівномірну систему амортизації для ліцензії та кумулятивний метод для патенту. Зробити обґрунтовані висновки.

Задача 19

Виробниче підприємство розробляє інвестиційний проект, реалізація якого забезпечить впродовж чотирьох років обсяги грошових коштів 1 рік – 6000 грн., 2 рік – 4000 грн. 3 рік – 3000 грн. 4 рік – 2000 грн. Розрахувати ефективність інвестиційного проекту за показником чистої теперішньої вартості, якщо ставка дисконту визначена на рівні 20%. Зробити обґрунтовані висновки.

Задача 20

Виробниче підприємство розробляє доцільність придбання нової технологічної лінії вартістю 9000 грн. За прогнозами відразу після пуску лінії щорічні надходження після сплати всіх податків складуть 2800 грн. Робота лінії розрахована на 5 років, необхідна норма прибутку 20% річних. Розрахувати чисту теперішню вартість та зробити висновки про доцільність такого заходу. Зробити обґрунтовані висновки.

Задача 21

За даними таблиці оцінити два варіанти реалізації інновацій за варіантом А та Б. Вибрати найбільш доцільний варіант, який забезпечує найменший ризик. Відсоткова ставка 12%. Зробити обґрунтовані висновки.

Рік	Варіант А		Варіант Б	
	Грошовий потік, млн.грн.	Ймовірність отримання грошового потоку за роками	Грошовий потік, млн.грн.	Ймовірність отримання грошового потоку за роками
0	-150	1	-100	1
1	50	0,9	40	0,9
2	50	0,9	40	0,8
3	75	0,8	45	0,8
4	75	0,8	45	0,75
5	75	0,7	45	0,7

Методичні вказівки:

$$K_{\text{диск}} = \frac{1}{(1+i)^n}$$

1. Коефіцієнт дисконтування

2. Визначимо чисту теперішню вартість проекту

$$ЧТВ = \sum_{i=1}^n \text{ГП}_i * K_{\text{диск}_i} * \text{Й}_i$$

3. Можливе ймовірне грошове надходження від проекту

$$ГН = \sum ЧТВ - \text{ГП}_0$$

Задача 22

За даними таблиці оцінити два варіанти реалізації інновацій за варіантом А та Б. Вибрати найбільш доцільний варіант, який забезпечує найменший ризик. Відсоткова ставка 10%. Зробити обґрунтовані висновки.

Рік	Варіант А		Варіант Б	
	Грошовий потік, млн.грн.	Ймовірність отримання грошового потоку за роками	Грошовий потік, млн.грн.	Ймовірність отримання грошового потоку за роками
0	-680	1	-600	1
1	85	0,95	200	0,9

2	90	0,8	200	0,9
3	120	0,9	210	0,95
4	200	0,9	210	0,95

Задача 23

За даними таблиці оцінити два варіанти реалізації інновацій за варіантом А та Б. Вибрати найбільш доцільний варіант, який забезпечує найменший ризик. Відсоткова ставка 20%. Зробити обґрунтовані висновки.

Рік	Варіант А		Варіант Б	
	Грошовий потік, млн.грн.	Ймовірність отримання грошового потоку за роками	Грошовий потік, млн.грн.	Ймовірність отримання грошового потоку за роками
0	-200	1	-150	1
1	60	0,75	50	0,95
2	75	0,9	60	0,9
3	75	0,8	75	0,75
4	85	0,95	75	0,8
5	90	0,9	80	0,9

Задача 24

За даними таблиці оцінити два варіанти реалізації інновацій за варіантом А та Б. Вибрати найбільш доцільний варіант, який забезпечує найменший ризик. Відсоткова ставка 15%. Зробити обґрунтовані висновки.

Рік	Варіант А		Варіант Б	
	Грошовий потік, млн.грн.	Ймовірність отримання грошового потоку за роками	Грошовий потік, млн.грн.	Ймовірність отримання грошового потоку за роками
0	-250	1	-300	1
1	80	0,9	90	0,75
2	80	0,9	90	0,75
3	85	0,6	100	0,9
4	100	0,95	120	0,95

Задача 25

За даними таблиці оцінити два варіанти реалізації інновацій за варіантом А та Б. Вибрати найбільш доцільний варіант, який забезпечує найменший ризик. Відсоткова ставка 17%. Зробити обґрунтовані висновки.

Рік	Варіант А	Варіант Б
-----	-----------	-----------

	Грошовий потік, млн.грн.	Ймовірність отримання грошового потоку за роками	Грошовий потік, млн.грн.	Ймовірність отримання грошового потоку за роками
0	-450	1	-300	1
1	100	0,5	70	0,75
2	125	0,6	85	0,8
3	125	0,75	90	0,9
4	170	0,9	100	0,95
5	170	0,9	120	0,9

Задача 26 (обов'язкова)

Існує два варіанти будівництва підприємства. За варіантом 1 будівельна компанія зобов'язана побудувати підприємство протягом п'яти років і вимагає повної оплати всіх робіт в розмірі 90 млн. грн. на початку будівництва. За варіантом 2 будівельна компанія зобов'язана побудувати підприємство з поетапною оплатою всіх робіт за наступною схемою: 1-й рік – 50 млн. грн., 3-й рік – 20 млн. грн., 5-й рік – 30 млн. грн.

Який варіант є вигідним для замовника, якщо процентна ставка за банківськими вкладками дорівнює :

Варіант	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
%	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19

Вказівки для виконання задачі. Варіант завдання відповідає останній цифрі залікової книжки. Задача враховує фактор часу при аналізі витрат та вигод від вкладення існуючих ресурсів. Правильний розподіл інвестицій дозволяє ефективніше витратити кошти, які приростають в банку. Оскільки приріст цих коштів відбувається за формулою складних процентів, то сума інвестицій в n-му році може бути приведена до початкового року через дисконтування. Сумуючи всі приведені витрати можна отримати загальну суму інвестицій.

Задача 27(обов'язкова)

Існує два варіанти фінансування проекту будівництва нового підприємства з різним розподілом загальної суми фінансування за роками, млн.грн.:

	1-й рік	2-й рік	3-й рік	4-й рік
Варіант 1	250	250	250	250
Варіант 2	50	150	300	500

Підприємство повинно виплатити проценти за кредит по закінченню будівництва. Який варіант є вигідним для замовника та яка реальна вартість проекту, якщо процентна ставка за кредити дорівнює:

Варіант	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
%	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20

Вказівки для виконання задачі. Варіант завдання відповідає передостанній цифрі залікової книжки.

Реальна вартість проекту складається з суми інвестицій та суми процентів, що виплачуються банку.

Задача 28(обов'язкова)

Визначити рентабельність проекту.

Рік	Доходи, тис.грн.	Витрати, тис.грн.	Чистий доход	Фактор дисконтування	Приведен і доходи	Приведен і витрати	Чисті приведен і доходи
1	2	3	4	5	6	7	8
1-й	500	1700					
2-й	600	200					
3-й	700	200					
4-й	800	200					
5-й	900	200					

Ставка дисконту дорівнює:

Варіант	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
%	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19

Вказівки для виконання задачі. Варіант завдання відповідає третій з кінця цифри залікової книжки. Рентабельність проекту визначається як відношення сумарного чистого приведенного доходу до сумарних приведених витрат.

Задача 29(обов'язкова)

Підприємство має в своєму портфелі два проекти з ідентичним профілем грошових потоків. Припустимо, що інновації, які розробляються, мають обмежений життєвий цикл. Існує два варіанта реалізації проектів: паралельна та послідовна розробка. За варіантом 1 обидва проекти починаються одразу та завершуються через 4 роки. За варіантом 2 проект А завершується за два роки, а потім починається реалізація проекту В.

Рік	Варіант 1 (паралельна розробка)				Чистий доход	Варіант 2 (послідовна розробка)			
	Витрати, млн. грн.		Доход, млн. грн.			Витрати, млн. грн.		Доход, млн. грн.	
	А	В	А	В		А	В	А	В
1-й	5	5				15			
2-й	10	10				25			
3-й	10	10					15	5	
4-й	15	15					25	20	
5-й			5	5				20	5
6-й			20	20				20	20
7-й			20	20				20	20
8-й			20	20				20	20
9-й			20	20				10	20
10-й			20	20				10	20

11-й			10	10				5	10	
12-й			10	10				5	10	
всього	40	40	135	135		40	40	135	135	

Вибрати варіант реалізації портфелю проектів.

Вказівки для виконання задачі. Ставку дисконту необхідно вибрати з попередньої задачі. Варіант завдання відповідає четвертій з кінця цифри залікової книжки.

Задача 30(обов'язкова)

Пропонуються два альтернативні інвестиційні проекти А і В. Оцінити ефективність запропонованих проектів за таких вихідних умов $i_A, i_B = 15\%$.

Показники	Інвестиційні проекти	
	А	В
1 . Обсяг інвестування, грн	1000	1000
2. Період експлуатації проекту, років	2	4
3. Чисті грошові потоки за роками, грн		
1-й рік	500	109
2-й рік	854	150
3-й рік	—	1000
4-й рік	—	300

7. ЛІТЕРАТУРНІ ДЖЕРЕЛА

Базова література

1. Вітлінський В.В., Верченко П.І. Аналіз, моделювання та управління економічним ризиком: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. – К.: КНЕУ, 2000. – 292 с.
2. Вітлінський В.В. Економічний ризик : навчальний посібник – К. : КНЕУ,2002.-446 с.
3. Вітлінський В.В Ризик у менеджменті : навчальний посібник – К. : Борисфен,1996.-325 с.
4. Вітлінський В.В. Ризикологія в зовнішньоекономічній діяльності – К. : КНЕУ,2002.-446 с.
5. Донець Л.І. Економічні ризики та методи їх вимірювання: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 312 с.
6. Панченко Ю.В., Лугінін О.Є., Фомішин С.В. Менеджмент внутрішнього і міжнародного туризму : навчальний посібник (управління ризиками в туризмі) – Херсон : Олді-плюс, 2013. – 342 с.
7. Івченко І. Ю. Моделювання економічних ризиків і ризикових ситуацій: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 344 с.
8. Гранатуров В.М. Экономический риск. Сущность, методы измерения, пути снижения. – М.: Дело и Сервис, 2010. – 208 с.
9. Пригожин А.И. Цели и ценности. Новые методы работы с будущим / А. И. Пригожин. — М.: Дело, 2010.— 432 с.
10. Омаров А.М. Предприимчивость и хозяйственный риск. Отраслевое и территориальное управление в условиях перестройки – М., 1991.
11. Первозванский А.А., Первозванская Т.Н. Финансовый рынок: расчет и риск.– М.: Инфра, 1994.

Допоміжна література

12. Донець Л.І. Економічні ризики та методи їх вимірювання: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 312 с.
13. Загородній А., Стадницький Ю. Менеджмент реальних інвестицій :навчальний посібник – К. : Знання, 2000. – 209 с.
14. Івченко І. Ю. Економічні ризики: Навч. посібник. – К.: Центр навч.літератури, 2004. – 304 с.
15. Ілляшенко С. М. Економічний ризик: Навч. посібник. 2-ге вид., доп.перероб. – К.: Центр навч. літ-ри, 2004. – 220 с.
16. Лапуста М.Г, Шаршукова Л.Г. Риски в предпринимательской деятельности. М.: ИНФРА-М, 1998. – 224 с.
17. Матвійчук А.В. Аналіз і управління економічним ризиком. Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 224 с.
18. Рэдхэд К., Хьюс С. Управление финансовыми рисками. Пер. с англ. – М.: ИНФРА-М, 1996. – 288 с.
19. Устенко О.Л. Теория экономического риска: Монография. – К.: МАУП, 1997. – 164 с.
20. Уткин Э.А. Риск-менеджмент / Учебник. – М.: Ассоциация авторов и издателей «ТАНДЕМ». Издательство ЭКМОС, 1998. – 288 с.
21. . Череп А.В. Інноваційний менеджмент : підручник – К. : Кондор, 2016
22. Ястремський О. І. Моделювання економічного ризику. – К.: Либідь, 1992. – 176 с.
23. Закон України «Про інвестиційну діяльність», Київ, 18 вересня 1991р., № 1560-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1991. - № 47.
24. Экономический анализ инвестиционных проектов / Бирман Г., Шмидт С./ пер. с англ. -М.: Банки и биржи: ЮНИТИ, 1997. - 632с.

25. Бизнес-план инвестиционного проекта: отечественный и зарубежный опыт. Современная практика и документация / В.М. Попов, Г.В. Медведев и др. -М.: Финансы и статистика, 1997.-419с.
26. Фінансовий аналіз./ Подольська В.О., Яріш О.В./ – К.: ЦНЛ, 2007, 488 с.
27. Проектний аналіз./ Рижиков В.С., Яковенко М.М., Латишева О.В., Дегтярьова Ю.В., Щелокова А.Л., /Коваленко О.О.– К.: ЦНЛ, 2007, 384 с.
28. Основи економічного аналізу і діагностики фінансово-господарської діяльності підприємства /Гадзевич О.І./ – К.: Кондор, 2007, 180 с.
29. Методика і методологія економічного аналізу./ Прокопенко І.Ф., Ганін В.І./– К.: ЦНЛ 2008, 430 с.
30. Електронний ресурс: <http://www.investorius.net/>
31. Ризик у менеджменті / В. В. Вітлінський, С. І. Наконечний. – К.: ТОВ «Борисфен-М», 1996. – 245 с.

Додаток 1

Зразок оформлення титульної сторінки індивідуальної роботи

МІНСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств

Домашня робота

з дисципліни “Управління ризиками”

Виконав:

студент __ курсу

групи __ - __

спеціалізації _____”

Варіант _____

ПІП студента (повністю) _____

Науковий керівник:

науковий ступінь, посада ПІП _____

КИЇВ – 20__

**ПРИКЛАДИ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОФОРМЛЕННЯ
ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**

<i>Характеристика джерела</i>	<i>Приклади оформлення</i>
Підручники, посібники, монографії, автореферати (1-4 автори)	1. Хміль Ф.І. Основи менеджменту – К.: Академія ВЦ, 2003. – 608с. 2. Апопій В.В., Олексін І.І., Шутовська Н.О., Футало Т.В. Організація і технологія надання послуг: Навч. пос. /За ред. Апопія В.В. – К.: ВЦ «Академія», 2006. – 312. 3. Тіпанов В. В. Розвиток світового ринку послуг в умовах глобалізації економіки: Автореф. дис. ... канд. екон. наук / НАН України. Ін-т світової економіки і міжнар. відносин. – К., 2006. – 18 с.
П'ять і більше авторів під редакцією	4. Сфера услуг: менеджмент: Учебн. пособ. / кол.авт.; под ред. Т.Д. Бурменко. – М.: КНОРУС, 2007. – 416 с. 5. Сфера сервиса: особенности развития, направления и методы исследования / В.Н. Соловьев, В.А. Бабурин, Б.В. Корнейчук и др. В.А. Бабурин (науч. ред.). – СПб, 2001. – 303 с.
Періодичні видання	6. Лианский М. Реструктуризация предприятий на основе формирования антикризисной стратегии // Проблемы теории и практики управления. – 2006. – №11. – С. 56-62. 7. Касич А. Структурні чинники формування інноваційно-інвестиційної системи України // Економіст. – 2007. – №10. – С. 52-55.
Збірки наукових праць, матеріали статистики	8. Нові технології в малому та середньому бізнесі. Тези і матеріали науково-практичної конференції (відповід. ред. Зозуляк І.Б.). – Херсон: ХЕПІ, 2002. – 130 с. 9. Діяльність підприємств сфери послуг. Статистичний бюлетень України за 2008 рік / Держкомстат України. – К.: Техніка, 2009. – 165 с.
Перекладні видання	10. Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента / Пер. с англ. – М.: Дело, 2000. – 704 с. 11. Лэйхифф Дж.М., Пенроуз Дж.М. Бизнес-коммуникации / Пер. с англ. Е.Бугаева. – СПб: Питер, 2001. – 688 с.
Закони та законодавчі акти	12. Про підприємства в Україні: Закон України // Відомості Верховної Ради. – 1991. – №24. 13. Про захист прав споживачів: Закон України // Відомості Верховної Ради. – 1991. – № 30.
Іноземні видання	14. Ansoff I. Strategies for Diversification. – Harvard Business Review. Vol. 35, 1997.
Матеріали з Інтернету	15. Винницький М.П. Навіщо продавцям культура? http://www.management.com.ua/hrm/hrm085.html